

POUL MOESGAARD JENSEN

Seniordyrlæge, Landbrug & Fødevarer,
SPF-Sundhedsstyringen
Tlf.: 76 96 46 13
pmj@spfsus.dk

SANERINGER FOR SPF-SYGDOMME

Delsaneringer er i dag langt hyppigere end totalsaneringer. Her gives en orientering om mulighederne ved forskellige sygdomme.

TO MÅDER AT SANERE PÅ

Generelt er der to måder at sanere en SPF-besætning på:

- **Totalsaneringer** har været kendt som saneringsmåde siden SPF-systemets start. Her udsættes hele den gamle besætning, hvorefter hele ejendommen vaskes og desinficeres, inden der indsættes nye dyr i anlægget. Besætningsområdet holdes tomt for grise i mindst 3 uger, hvor der så også er mulighed for at foretage renoveringer i staldene. Totalsaneringer vil ikke berøres mere i denne artikel, idet forløbet er kendt for de fleste.
- **Delsaneringer** har også været gennemført i sobesætninger i mange år. Der har dog i de seneste år været meget fokus på delsaneringerne, idet driftstabt ofte er betydeligt mindre end ved totalsaneringer. Ved delsaneringer kan der saneres for en eller flere sygdomme i en kørende besætning, uden at der skal laves de helt store driftsændringer.

DELSANERINGERNES HISTORIE

De første delsaneringer er beskrevet fra Schweiz for 30-40 år siden, og derfor omtales delsaneringer også ofte som schweizer-saneringer. Den klassiske delsanering foretages ved, at der laves et faringsstop, og alle dyr under 10 måneder fjernes fra besætningen. I forbindelse med faringsstoppet foretages en medicinsk behandling af besætningen. Disse saneringer blev oprindeligt foretaget for at udrydde Mycoplasmalungesygge fra besætningen. Den klassiske delsanering er siden blevet modificeret en del, alt efter, hvilke besætninger den har skullet udføres i, og alt efter, hvilken sygdom der har skullet udryddes.

MYCOPLASMA-SANERINGER

Delsaneringer for Mycoplasmalungesygge foretages stadig i de fleste tilfælde ved en medicinsk behandling af hele besætningen.

I forbindelse med etablering af en ny besætning, er det i en periode, hvor det ikke er muligt at indkøbe Mycoplasma-frie dyr, meget nærliggende at foretage en medicinsk sanering af alle polte og gylte inden de første faringer. Medicineringen kan foretages uden speciel omlægning af driften.

Når en besætning er i fuld drift, er det muligt at foretage medicinske delsaneringer ved at fjerne alle smågrisene efter fravæning, og så undlade et faringsstop. I ca. ¾ af alle de Mycoplasma-saneringer som gennemføres, foretages der ikke faringsstop. I stedet injektionsbehandles alle pattegrisene.

Kontrolperioden efter en delsanering for Mycoplasma er normalt 10 måneder. De første 4 måneder efter medicineringens afslutning udtages der ingen blodprøver. Herefter udtages der 20 blodprøver hver måned i de næste 6 måneder.

I de senere år har vi set flere spontane saneringer for Mycoplasmalungesygge, dvs. at smitten forsvinder af sig selv. Spontane saneringer sker i nogle tilfælde, når der anvendes meget sektioneret drift eller multisite drift. De spontane saneringer sker, når besætninger har specielle procedurer for polteindslusning til soholdet. De vil oftest ske i besætninger, hvor der indkøbes sopolte via karantænerum. Hvis der er klimastalde på ejendommen, kræver det en meget konsekvent alt ind / alt ud drift, idet der ikke må flyttes grise mellem sektioner af klimagrise.

Spontane saneringer opdages oftest ved, at dyrlægen i forbindelse med de årlige blodprøver får prøverne undersøgt for Mycoplasma, fordi han ikke har set kliniske tegn på Mycoplasmalungesygge i besætningen. Kontrolperioden er også her 6 måneder.

PRRS-SANERINGER

PRRS-saneringer er ofte de nemmeste delsaneringer at gennemføre. De kræver i mange situationer ikke nogen nævneværdig omlægning af driften i besætningen. Vi ser mange besætninger, der spontant sanerer sig selv for PRRS, uden at der forud er foretaget nogen specielle foranstaltninger. Saneringer opdages oftest ved de årlige statusprøver, hvor ingen har forventet, at der var sket en sanering.

I nogle besætninger vil omlægning fra kontinuerligt drift til alt ind / alt ud drift på sektionsniveau medføre en spontan sanering, men det forudsætter, at der ikke flyttes dyr tilbage mellem sektionerne. I sobesætninger med indkøb af polte skal der være fokus på polteindslusningen i besætningen, idet dette ofte kan give anledning til, at smitten vedligeholdes i besætningen.

Sobesætninger med hjemmeavl af sopolte har ofte svært ved at gennemføre en sanering for PRRS, da mange poltestalde har kontinuerlig drift, hvilket holder smitten ved lige i dette staldafsnit. Kontrolperioden efter en PRRS-sanering er 6 måneder i både røde og blå SPF-besætninger. I de røde besætninger skal der udtages blodprøver hver måned, mens der i de blå besætninger skal udtages 30 blodprøver i første måned, samt 30 blodprøver i sjette måned.

SANERING FOR ONDARTET LUNGESYGE (AP)

Delsanering for ondartet lungesyge er generelt svær at gennemføre og har en meget lav succesrate på skønsmæssigt 20-40 % for Ap2-saneringer i besætninger i fuld drift. Succesraten ved delsanering for andre Ap-typer vurderes til at være endnu lavere.

Kontrollen af en delsanering for Ap er meget langtrukket, idet samtlige dyr, som var i besætningen på saneringstidspunktet, skal være ude af besætningen inden kontrollen går i gang. Herefter udtages der blodprøver i de kommende 6 måneder. Kontrolperiodens længde og den lave succesrate taler ofte imod, at foretage delsaneringer for ondartet lungesyge. I mange tilfælde går der 3-4 år, inden besætningen kan erklæres fri for den pågældende Ap-type. Ofte vil købere af smågrise og avlsdyr ikke være interesserede i at købe dyr fra en besætning, der er i kontrolperioden efter en delsanering, idet køber ikke kan være sikker på, om han køber Ap-positive eller Ap-negative dyr.

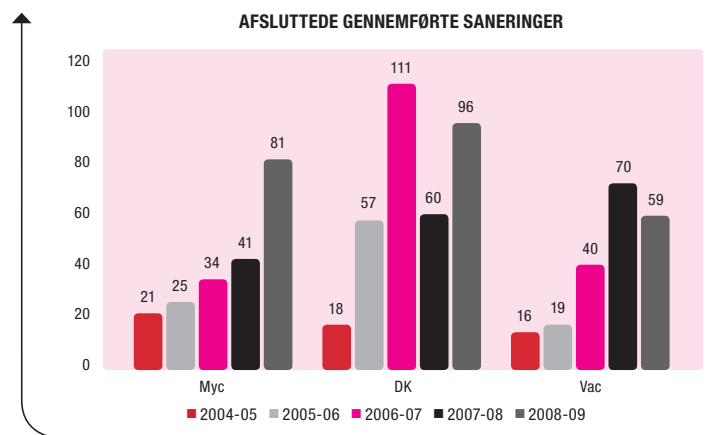
SANERING FOR DYSENTERI, SKAB OG LUS

Ved smitte med dysenteri, skab og lus bør delsanering af besætningen altid overvejes. Dysenteri er ofte en temmelig tabsvoldende sygdom, som bør saneres ud af besætningen ret hurtigt. Slagte-svinebesætninger med dysenteri bør dog totalsaneres.

Skab og lus findes ikke i nogen SPF-besætninger for tiden, og ved overholdelse af almindelige SPF-smittebeskyttelsesregler vil disse sygdomme normalt ikke komme ind i besætningen. I konventionelle besætninger med skab og/eller lus, er delsanering meget simpelt, og bør gennemføres i en fart af dyrevelfærdsmæssige årsager.

SKAL BESÆTTNINGEN DELSANERES

I mange besætninger vil det være en god ide at delsanere, hvis der er kommet en eller flere uønskede SPF-sygdomme ind. I andre besætninger vil det være en fejlinvestering at foretage en delsanering. Det bør bl.a. vurderes ud fra, om der er andre svinebesætninger meget tæt på ens egen besætning, som derfor meget hurtigt må forventes at blive reinficeret. Det er derfor vigtigt at rådføre sig med sin besætningsdyrlæge og andre rådgivere, inden en totalsanering eller en delsanering sættes i værk. 🐷

Der har været en stigende tendens til at delsaneringer gennemføres.